

Ελευθεροτυπία - 19/09/2010

- Πολιτική
- Ελλάδα
- Οικονομία
- Τέχνες
- Κόσμος
- Αθλητισμός
- Αυτοκίνητο
- Media

Επιστροφή

Έντυπη Έκδοση
Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Κυριακή 19 Σεπτεμβρίου 2010

Ιός Κυριακής

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ / ios@enet.gr Ο «ΙΟΣ» ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ: <http://www.iospress.gr>.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ένας λαγός για το ΔΝΤ

Πώς μαγειρεύονται τα στοιχεία των ερευνών Ο πρώτος στόχος των βίαιων μέτρων εις βάρος των εργαζομένων που λαμβάνονται από την ελληνική κυβέρνηση στο πλαίσιο του περιβόητου μνημονίου είναι, ως γνωστόν, οι δημόσιοι υπάλληλοι. Αυτοί ήταν οι πρώτοι που είδαν τις αποδοχές τους να περικόπτονται, τις συντάξεις τους να περιστέλλονται και τις θέσεις εργασίας τους να απειλούνται άμεσα.

Προκειμένου να γίνουν αποδεκτά αυτά τα σκληρά μέτρα ως «υποχρεωτική λύση» και «μονόδρομος» για να αντιμετωπιστεί το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, έπρεπε πρώτα να βομβαρδιστεί η κοινή γνώμη με μια σειρά από απαξιοτικούς χαρακτηρισμούς για τον τρόπο διορισμού, το ρόλο και την απόδοση των εργαζομένων του δημόσιου τομέα. Αλλωστε, δεν είναι δύσκολο για μια χώρα με αυτό το επίπεδο δημόσιας διοίκησης και το πανίσχυρο πελατειακό σύστημα να πειστεί κάθε πολίτης να στρέψει τα πυρά του στους εργαζόμενους του δημόσιου τομέα. Ακόμα και οι ίδιοι οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν τρέφουν την παραμικρή εκτίμηση για συναδέλφους τους άλλων κλάδων, γιατί έχουν κι αυτοί υποφέρει από τις ανεπάρκειες και τις αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης.

Ο στόχος, λοιπόν, της προπαγανδιστικής εκστρατείας ήταν εύκολος. Και κεντρικό στοιχείο του ο χιλιοδιατυπωμένος ισχυρισμός ότι στην Ελλάδα έχουμε υπερβολικό αριθμό δημοσίων υπαλλήλων και πάση θυσία πρέπει να τον μειώσουμε. Όμως ο λεγόμενος υπερπληθυσμός των δημοσίων υπαλλήλων είναι μια κοινοτοπία που δεν στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα. Είναι ένας ακόμα «αστικός μύθος» από τους πολλούς που κυκλοφορούν στη χώρα μας. Μόνο που αυτός ο μύθος καλύπτει και εξυπηρετεί συγκεκριμένα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα.

Η κολοκυθιά του Δημοσίου

Για να συντηρηθεί ο μύθος του υπερπληθυσμού των δημοσίων υπαλλήλων υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Η πρώτη είναι να διατηρείται μια σύγχυση για τον ακριβή τους αριθμό, τις επί μέρους κατηγορίες εργαζομένων που υπάγονται στο δημόσιο τομέα και τον τρόπο πληρωμής τους. Λες και υπάρχει ένα αξεδιάλυτο μυστήριο, το οποίο επί χρόνια

αναπαράγεται χωρίς κανείς να μπορεί να το λύσει. «Κρύβουν τον αριθμό των υπαλλήλων» έγραφε για την προηγούμενη κυβέρνηση το «Βήμα», καταγγέλλοντας ότι «η κυβέρνηση δίνει ψεύτικα στοιχεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τους εργαζομένους στο Δημόσιο» (26.5.09).

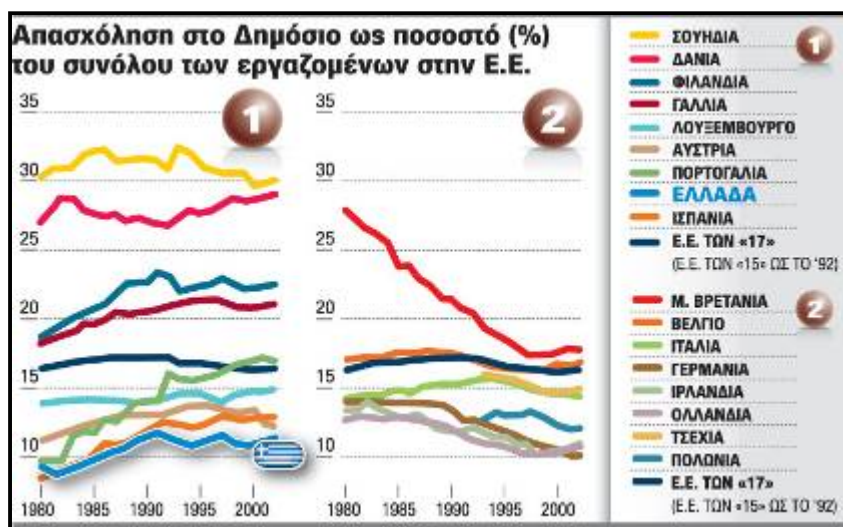
Παρόμοιες καταγγελίες βλέπουν κάθε λίγο και λιγάκι το φως της δημοσιότητας, ενώ οι αριθμοί που αναφέρονται σπάνια συμπίπτουν.

Μιλώντας στο Συνέδριο του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών ο πρωθυπουργός είχε προβεί στις αρχές Μαΐου σε μια αναπάντεχη ομολογία: «Όταν ήρθαν οι διαπραγματευτές της λεγόμενης τρόικας», διηγήθηκε ο κ. Παπανδρέου, «περνούσαν από τα υπουργεία και ρωτούσαν τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων. Ήταν αδύνατο να δοθεί σωστή απάντηση. Αδύνατον να γνωρίζει το ελληνικό κράτος πόσο είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι. Όπως καταλαβαίνετε, δεν βοηθάει σε μια διαπραγμάτευση, ούτε στην αξιοπιστία μας, όταν εμείς δεν μπορούμε να πούμε πόσο είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι. Άρα λοιπόν η Ενιαία Αρχή Πληρωμής θα μας επιτρέψει να καταγράψουμε καταρχήν τους δημοσίου υπαλλήλους. Αλλά επειδή αυτό δεν είναι απλό, διότι ξέρετε πόσο τα υπουργεία είναι φέουδα μεταξύ τους και μέσα στα υπουργεία υπάρχουν άλλα, μικρότερα φέουδα, περιμένουμε μια ημερομηνία από το υπουργείο Οικονομικών και το υπουργείο Εσωτερικών, οπότε θα γίνει απογραφή των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι θα ανεβάσουν τα στοιχεία τους στο Διαδίκτυο, βεβαίως με τη βοήθεια του διοικητικού προϊσταμένου της κάθε υπηρεσίας».

Από τα πιο επίσημα χείλη, λοιπόν, διατυπώθηκε η θεωρία της «άγνοιας» για τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων. Κατόπιν αυτού, θα περίμενε κανείς να δοθεί με την ίδια επισημότητα η λύση του μυστηρίου με την ολοκλήρωση της απογραφής που έφερε σε πέρας η κυβέρνηση το καλοκαίρι. Πού τέτοια τύχη! Με χαμηλούς τόνους ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα της απογραφής από τους κυρίους Ραγκούση και Παπακωνσταντίνου στις 30 Ιουλίου. Αντίθετα από όσα τερατώδη νούμερα ακούγονταν μέχρι τότε, τα αποτελέσματα της απογραφής αποδείκνυαν ότι ο λεγόμενος «υπερπληθυσμός» του Δημοσίου δεν στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα. Το σύνολο των υπαλλήλων που καταγράφηκε έφτασε τους 768.009, περιλαμβάνοντας τους μόνιμους υπάλληλους, τους δικαστικούς και τους δημοσίους λειτουργούς (625.738), τους υπαλλήλους ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (53.833), τους υπαλλήλους ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (44.811), τους συμβασιούχους έργου (14.345), τους αιρετούς (12.609) και άλλες πιο ολιγάριθμες κατηγορίες. Μάλιστα και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των απογραφέντων υπαλλήλων ήταν πολύ ικανοποιητικά, με το 39% να έχει πανεπιστημιακή εκπαίδευση και το 28% δευτεροβάθμια, ενώ το 9% έχει τεχνολογική εκπαίδευση. Υπάρχει και ένα αξιοπρόσεκτο 10% με μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα.

Οι αριθμοί αυτοί δεν είναι τελικοί, επειδή μπορεί να έχουν γίνει λάθη και γι' αυτό ελέγχονται. Σύμφωνα, όμως, με τις δηλώσεις των αρμόδιων, τα «λάθη» αυτά προέρχονται κυρίως από ορισμένους που δεν έπρεπε να απογραφούν (συνταξιούχοι ή «υποψήφιοι» υπάλληλοι) και έπεισαν να το κάνουν για να μη χάσουν. Σε κάθε περίπτωση τα τελικά νούμερα δεν προβλέπεται να αποκλίνουν σημαντικά.

Και ποιο είναι τώρα το συμπέρασμα; Η κυβέρνηση δεν σχολίασε το τελικό νούμερο, το οποίο η ίδια είχε δηλώσει ότι δεν γνώριζε. Οι μόνιμοι επικριτές του δημοσίου τομέα και οι λάτρεις του μνημονίου απέφυγαν κι αυτοί να τοποθετηθούν άμεσα.

Το αποτέλεσμα της απογραφής δεν προκαλεί καμιά έκπληξη. Ο ισχύων προϋπολογισμός του κράτους έχει -όπως είναι φυσικό- υπολογίσει τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων που πρέπει να πληρώσει. Ο σχετικός πίνακας που περιλαμβάνεται στη σελίδα 74 της εισηγητικής του έκθεσης καταγράφει τους υπαλλήλους (τακτικούς-μόνιμους, αορίστου και ορισμένου χρόνου) και ανεβάζει τον αριθμό τους σε 511.913 στις 30.6.09, ελάχιστο αυξημένο από τον αντίστοιχο των δύο προηγούμενων χρόνων (506.680 το 2008 και 503.170 το 2007). Αν συνυπολογιστεί ο αριθμός των στρατιωτικών και ορισμένων μικρότερων κατηγοριών που καταγράφονται σε άλλα σημεία του προϋπολογισμού, φτάνουμε στον ίδιο αριθμό, δηλαδή 760.000.

Όπως, μάλιστα, επισημάνθηκε πρόσφατα («Το Παρόν», 6.9.10), ο τελικός αριθμός της απογραφής ταυτίζεται με τον ήδη γνωστό αριθμό των υπαλλήλων που περιλαμβάνεται στον πίνακα του τελευταίου τριμήνου του 2009 του υπουργείου Εσωτερικών. Σύμφωνα μ' αυτόν τον πίνακα, αν προστεθούν οι μόνιμοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (οι δύο κατηγορίες δηλαδή που αφορούν το 80% των δημοσίων υπαλλήλων) εμφανίζονται να υπηρετούν 689.966 υπάλληλοι στο τέλος του 2009. Ο αντίστοιχος αριθμός της απογραφής είναι 679.571, διαπιστώνουμε

δηλαδή μια εντυπωσιακή προσέγγιση των δύο υπολογισμών, αν ληφθεί υπόψη ότι σχεδόν 10.000 υπάλληλοι συνταξιοδοτήθηκαν σ' αυτό το διάστημα και βέβαια δεν αντικαταστάθηκαν από νέους.

Το μόνο που δεν μπορεί, λοιπόν, να πει κανείς είναι ότι όλα αυτά ήταν άγνωστα.

Το ΕΒΕΑ και οι «εκτιμήσεις» του

Μόλις τέσσερις μήνες πριν από την απογραφή, τον Απρίλιο, είχαν κυκλοφορήσει σε πολλές εφημερίδες ταυτόχρονα μία ακόμα φορά εντυπωσιακά πρωτοσέλιδα για τον αριθμό των δημόσιων υπαλλήλων. Πιο γλαφυρή η «Ημερησία»: «Έφτασαν το 1,1 εκατ. οι δημόσιοι υπάλληλοι. Γέμισε το Δημόσιο με υπαλλήλους. Το αδιαχώρητο προκλήθηκε σταδιακά όλα τα τελευταία χρόνια και οι δημόσιοι υπάλληλοι έφτασαν σήμερα τους 1.100.000». Σε άλλο σημείο η εφημερίδα αναφέρει ότι «ο αριθμός του συνολικού αριθμού (sic) των απασχολούμενων στο Δημόσιο προκαλεί ίλιγγο και δικαιολογεί τη δεινή θέση που έχει περιέλθει η οικονομία της χώρας».

Όπως επισήμαινε η εφημερίδα, «τα στοιχεία σοκ για την κατάσταση στον δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται σε Έκθεση του Κέντρου Μελετών και Ερευνών του ΕΒΕΑ», την οποία έδωσε στη δημοσιότητα ο πρόεδρός του Κ. Μίχαλος. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι κυμαίνονται γύρω στο 40% του συνόλου, ενώ οι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου ξεπερνούν το 50% και φτάνουν τους 550.000.

Παρόμοια ρεπορτάζ, βασισμένα στην έρευνα του ΕΒΕΑ, φιλοξενήθηκαν σε όλο το φάσμα του τύπου. «Στη χώρα μας», έγραφε το «Έθνος» (24.4.10), «ένας στους δέκα Έλληνες έχει εργασιακή σχέση με το Δημόσιο, είτε ως μόνιμος υπάλληλος είτε ως εποχικός, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε το Κέντρο Μελετών και Ερευνών του ΕΒΕΑ. Το υπεράριθμο των δημόσιων υπαλλήλων χαρακτηρίζεται από το ΕΒΕΑ ως βασική αιτία της δεινής δημοσιονομικής κατάστασης που έχει περιέλθει η χώρα αφού, σύμφωνα με εκτιμήσεις, το δημόσιο έλλειμμα διογκώνεται λόγω της υψηλής μισθοδοσίας των κρατικών υπαλλήλων που αγγίζει το 40% του ΑΕΠ, σε συνδυασμό με τη χαμηλή παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα. Η συγκεκριμένη έρευνα ανεβάζει τον αριθμό των πάσης φύσης συμβασιούχων υπαλλήλων του Δημοσίου για το 2009 σε 550.000, οι οποίοι είναι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου ή έργου, απασχολούμενοι μερικής απασχόλησης ή με προγράμματα μαθητείας (Stage) και ωρομίσθιοι».

Πιο προσεκτική η «Καθημερινή» (2.5.10), αποφεύγει να υιοθετήσει τον αριθμό 1.100.000, αλλά δεν παραλείπει την έμμεση αναφορά του: «Στη χώρα μας σχεδόν 1 στους 10 Έλληνες έχει εργασιακή σχέση με το Δημόσιο, είτε ως μόνιμος υπάλληλος, είτε ως συμβασιούχος, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε το Κέντρο Μελετών και Ερευνών του ΕΒΕΑ (Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθηνών)». Ο πίνακας, βέβαια, που παραθέτει η εφημερίδα περιλαμβάνει τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και καταλήγει σε ένα σύνολο 759.084 ατόμων, πολύ κοντά δηλαδή στον αριθμό της απογραφής.

Δύο βδομάδες μετά την έκθεση του ΕΒΕΑ υπογραφόταν από την ελληνική κυβέρνηση το μνημόνιο.

Μετά τα αποτελέσματα της απογραφής που δεν επιβεβαιώνουν τα «στοιχεία σοκ» αναζητήσαμε την Έκθεση του Κέντρου Μελετών και Ερευνών του ΕΒΕΑ. Για λόγους που στην αρχή δεν καταλάβαμε η έκθεση αυτή δεν έχει αναρτηθεί στον ενημερωμένο και πλούσιο ιστότοπο του επιμελητηρίου. Το γραφείο τύπου του ΕΒΕΑ είχε την καλοσύνη να μας τη στείλει, με τη διακριτική παρατήρηση ότι πρόκειται «για συλλογή στοιχείων από το ΚΕΜΕ - ΕΒΕΑ μέσω των αρμόδιων δημοσίων υπηρεσιών -και όχι μελέτη- για τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα». Μόλις την πήραμε στα χέρια μας διαπιστώσαμε ότι πρόκειται για ένα κείμενο μιας σελίδας και 250 λέξεων. Φέρει τη σφραγίδα του «Κέντρου Μελετών και Ερευνας του ΕΒΕΑ» και τιτλοφορείται «Οι υπάλληλοι του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα». Στην πρώτη παράγραφο το κείμενο επαναλαμβάνει τα περί άγνωστων στοιχείων: «Έντονη φημολογία και ατέρμονες εκτιμήσεις επικρατούν σχετικά με τον αριθμό των υπαλλήλων του δημοσίου τομέα εδώ και αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα επίσημα στοιχεία που παρουσιάζονται σε κρατικούς και διεθνείς στατιστικούς φορείς τείνουν να είναι ελλιπή καθώς στον συνολικό αριθμό δεν συγκαταλέγονται οι εποχικοί υπάλληλοι, οι υπάλληλοι με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου».

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ 2002	ΘΕΣΗ ΤΟ 1992	ΘΕΣΗ ΤΟ 1982	ΕΞΕΛΙΞΗ 1993-2002
1. Σουηδία	30,0	1	1	▼
2. Δανία	29,0	2	2	▲
3. Φιλανδία	22,4	3	4	■
4. Γαλλία	21,2	4	5	■
5. Μ. Βρετανία	17,8	5	3	▼
6. Πορτογαλία	17,0	7	14	▲
7. Βέλγιο	16,8	6	6	■
8. Λουξεμβούργο	14,9	10	10	■
9. Τσεχία	14,8	-	-	▼
10. Ιταλία	14,4	8	7	▼
11. Ισπανία	13,0	13	15	▲
12. Αυστρία	12,2	11	13	▼
13. Πολωνία	12,1	-	-	▼
14. ΕΛΛΑΔΑ	11,4	16	16	■
15. Ιρλανδία	11,0	14	11	▼
16. Ολλανδία	10,7	15	12	▼
17. Γερμανία	10,2	12	9	▼

▼ ΠΤΩΣΗ ▲ ΑΝΟΔΟΣ ■ ΣΤΑΘΕΡΟ

Πηγή: OECD

Αξιόπιστες... πηγές

Στη δεύτερη παράγραφο αντιγράφονται τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας που οδηγούν στο μετριοπαθές νούμερο των 370.517 (χωρίς τους στρατιωτικούς που υπολογίζει σε 177.600) και στο τέλος υπάρχει το «ζουμί». Το κείμενο παρατηρεί ότι σ' αυτούς τους αριθμούς «δεν συμπεριλαμβάνονται οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίες υπερβαίνουν τις 550.000». Προσθέτοντας αυτό τον αριθμό στον πρώτο, το κείμενο οδηγείται στο συμπέρασμα ότι «το σύνολο των υπαλλήλων του δημοσίου τομέα ανέρχεται, κατά προσέγγιση, στο 1.100.000». Και το ΕΒΕΑ καταλήγει με μια αυτοεπιβεβαίωση: «Τα αποτελέσματα αυτά αποδεικνύουν ότι οι εκτιμήσεις πως ο συνολικός αριθμός των υπαλλήλων που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα υπερβαίνει το 1.000.000 είναι ακριβείς».

Όσο για τις πηγές του ΕΒΕΑ, εκτός από τη Στατιστική Υπηρεσία εμφανίζονται δύο δικτυακές εγκυκλοπαίδειες, η «Wikipedia» και η «Encyclopedia of the Nations». Με πηγή, μάλιστα την «Wikipedia», το ΕΒΕΑ συγκαταλέγει στους δημόσιους υπαλλήλους όλο το «ενεργό στρατιωτικό προσωπικό» (177.600), μαζί δηλαδή και τους στρατεύσιμους! Αλλά για τον κρίσιμο αριθμό των 550.000 το ΕΒΕΑ δεν δίνει καμιά εξήγηση. Σε υποσημείωση αναφέρει μόνο ότι προκύπτει «βάσει εκτιμήσεων». Ποιες εκτιμήσεις; Ποιανού; Αγνωστο. Το σίγουρο είναι ότι ακριβώς οι ίδιοι αριθμοί είχαν δημοσιευτεί ένα χρόνο νωρίτερα στο «Βήμα» (26.5.09). Και εκεί διαβάζουμε τον αριθμό 550.000, ο οποίος αναφέρεται και πάλι «κατ' εκτίμηση».

Αλλά και μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της απογραφής μεγάλη μερίδα του τύπου εξακολουθούσε να μιλά για 950.000 ή και 1.000.000. «Ολοταχώς προς το εκατομμύριο οι δημόσιοι υπάλληλοι» σχολίαζε η «Ημερησία» (31.7.10), ενώ το «Έθνος» πριν ακόμα από την ολοκλήρωση της απογραφής (23.7.10) πρόβλεπε ότι «Η απογραφή δείχνει κράτος μαμούθ».

Μάταια η Εκτελεστική Επιτροπή της ΑΔΕΔΥ επιχειρούσε να πει τα αυτονόητα, ότι δηλαδή «οι αριθμοί διαψεύδουν μια συστηματική και χρόνια παραποίηση, διαστρέβλωση της πραγματικότητας με τα περί ενάμιση, δύο, ακόμη και δυόμισι εκατομμύρια δημοσίων υπαλλήλων». Σχολιάζοντας τα αποτελέσματα της απογραφής, η ΑΔΕΔΥ σημειώνει ότι «αποδεικνύεται ότι τόσο σε αριθμό όσο και σε μισθολογική δαπάνη είμαστε κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Όσοι εξακολουθούν να μιλούν για τεράστια νούμερα βασίζονται στο γεγονός ότι δεν περιελήφθησαν στην απογραφή εργαζόμενοι σε ΔΕΚΟ και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Αλλά αυτό που ονομάζεται σήμερα «ευρύτερος δημόσιος τομέας» είναι από καιρό μόνο κατ' όνομα δημόσιος. Χαρακτηριστικό ότι σ' αυτό το ένα εκατομμύριο που υπολογίζεται από μεγάλη μερίδα του τύπου ότι θα φτάσουν οι δημόσιοι υπάλληλοι αν υπολογιστούν κι αυτές οι κατηγορίες, περιλαμβάνονται «μισθοδοτούμενοι ή μη από τον κρατικό προϋπολογισμό» («Το Βήμα», 1.8.10). Αλλά αν δεν μισθοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό, με ποια λογική συγκαταλέγονται στους δημόσιους υπαλλήλους;

Μήπως είναι λίγοι;

Η ΑΔΕΔΥ έχει δίκιο. Ο απόλυτος αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων στην κάθε χώρα δεν μπορεί να κριθεί αν δεν συγκριθεί με τον αντίστοιχο αριθμό υπαλλήλων σε ομοειδείς χώρες. Προς μεγάλη απογοήτευση των προπαγανδιστών του μνημονίου, η σύγκριση αυτή αποδεικνύει ότι ο ισχυρισμός περί «υπερπληθυσμού» των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα είναι εντελώς έωλος. Το επιβεβαιώνει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο μια επιστημονική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της «Έκθεσης Ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» και υπογράφεται από τέσσερις ερευνητές του Αυστριακού Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών και των Πανεπιστημίων του Στρασβούργου και του Μαγδεμβούργου («The size and performance of public sector activities in Europe»).

Τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής, όπως αποτυπώνονται και στα διαγράμματα που δημοσιεύουμε, εμφανίζουν την Ελλάδα σε μια σχετικά χαμηλή θέση ως προς τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων που διατηρεί σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ εξίσου χαμηλή είναι η επίδοση της χώρας μας στο ποσοστό των εργαζομένων στο Δημόσιο σε σχέση με το σύνολο των εργαζομένων. Και μάλιστα αυτά τα στοιχεία ισχύουν για τις τελευταίες τρεις δεκαετίες!

Στον πίνακα που καταγράφει το ποσοστό των δημόσιων υπαλλήλων επί του συνόλου των εργαζομένων κάθε χώρας, η Ελλάδα καταλαμβάνει τη 14η θέση επί συνόλου 17 ευρωπαϊκών κρατών, με επίδοση 11,4%. Βρίσκεται δηλαδή πολύ κάτω από την πρώτη στην κατάταξη Σουηδία (30%) ή τη Δανία (29%), τις χώρες που υποτίθεται ότι αποτελούσαν το προεκλογικό πρότυπο του σημερινού πρωθυπουργού. Αλλά η Ελλάδα υπολείπεται πολύ και από τη Γαλλία (21,2%) και τη Μεγάλη Βρετανία (17,8%), παρά τις έντονες περικοπές της τελευταίας. Η χώρα μας ξεπερνά -και μάλιστα ελάχιστα- μόνο την Ιρλανδία (11,0%), την Ολλανδία (10,7%) και τη Γερμανία (10,2%). Όπως παρατηρεί η μελέτη, η θέση της Ελλάδας στην κατάταξη αυτή παραμένει τις τελευταίες δεκαετίες σταθερή.

Ανάλογα ευρήματα δείχνει η έρευνα και όταν συγκρίνει τις δημόσιες δαπάνες στην Ευρώπη ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε χώρας. Και εδώ η Ελλάδα βρίσκεται σταθερά σε χαμηλότερη θέση από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Στην πραγματικότητα, λοιπόν, αυτό που παρατηρείται στην Ελλάδα δεν είναι ούτε εξαιρετική διόγκωση του αριθμού των δημόσιων υπαλλήλων ούτε η αδυναμία καταμέτρησης τους. Υπάρχει μια σκόπιμη σύγχυση μεταξύ των διάφορων τύπων εργασιακών σχέσεων που έχουν αρχίσει να εισάγονται στο Δημόσιο από τη στιγμή που ιδιωτικοποιούνται με τον έναν ή άλλο τρόπο διάφοροι τομείς, υπηρεσίες ή κλάδοι του Δημοσίου. Αυτός ο περίφημος αριθμός 550.000, τον οποίο όλοι επικαλούνται με βάση «εκτιμήσεις τους», δεν είναι τίποτα άλλο παρά το φάντασμα όλων αυτών των νέων «ελαστικών» θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στο περιθώριο και εις βάρος του δημόσιου τομέα (stages, διμηνίτες, εποχικοί, κ.λπ.). Αλλά αυτοί είναι τα πρώτα θύματα της νέας πολιτικής. Οι ίδιοι οι εκπρόσωποι των δύο κυβερνητικών κομμάτων ανακοινώνουν ότι ο αριθμός των συμβασιούχων αυτών μειώνεται, αλλά τα παπαγαλάκια τους δεν τους πιστεύουν. Ο Προκόπης Παυλόπουλος δήλωνε λίγο πριν από τις εκλογές ότι «ο αριθμός των συμβασιούχων παρά τις προκλητικά παραπλανητικές ανακοινώσεις του ΠΑΣΟΚ συνεχώς μειώνεται» («Real News», 8.9.09). Και ο διάδοχός του Γιάννης Ραγκούσης επαναλάμβανε λίγους μήνες αργότερα: «Οι θέσεις συμβασιούχων είναι μειωμένες κατά 35%» («Το Βήμα», 21.3.10).

Κάτω από την πίεση των μύθων που οι ίδιοι συντηρούσαν τόσα χρόνια, οι κυβερνώντες υιοθετούν την πιο σκληρή εφαρμογή του μνημονίου, περικόπτοντας με κάθε τίμημα θέσεις εργασίας.

Big is beautiful

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ / ios@enet.gr Ο «ΙΟΣ» ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ: <http://www.iospress.gr>.

Από ειρωνεία της τύχης, η αικινδία διόγκωση του αριθμού των μελών του υπουργικού συμβουλίου κατά τον πρόσφατο ανασχηματισμό προσφέρει ένα σοβαρό αντεπιχείρημα σε όσους πιπιλίζουν την καραμέλα του μικρού και «οικονομικού» δημόσιου τομέα -κι ανάμεσά τους βέβαια συγκαταλέγεται και ο πρωθυπουργός.

Τα 48 μέλη της νέας κυβέρνησης υποδείχτηκαν ήδη ως αντίφαση από την αντιπολίτευση.

Αλλά είναι κάτι περισσότερο απ' αυτό. Η συγκριτική μελέτη για το «Μέγεθος και την απόδοση των δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη», που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλ. διπλανές στήλες) καταλήγει σε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με το πώς επιδρά στην απόδοση μιας διακυβέρνησης το μέγεθος του δημόσιου τομέα. Όπως ήταν αναμενόμενο, η μελέτη καταρχήν αποδέχεται τις διαπιστώσεις που κυριαρχούν στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης και συντηρητικής Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι δηλαδή κράτη με μικρό δημόσιο τομέα (όσα δηλαδή κρατούν τις δημόσιες δαπάνες τους κάτω από το 40% του ΑΕΠ) επιτυγχάνουν κατά κανόνα καλύτερες οικονομικές επιδόσεις από κράτη με δημόσιο τομέα μεσαίου μεγέθους (40-50% του ΑΕΠ) ή και μεγάλου (πάνω από 50% του ΑΕΠ). Το τι ακριβώς εννοούν οι συντάκτες με «καλύτερες επιδόσεις», το αναλύουν στη συνέχεια: «Οι μικροί δημόσιοι τομείς λειτουργούν καλύτερα στη διοίκηση, τη σταθερότητα και την οικονομική επίδοση, ενώ οι μεγάλοι δημόσιοι τομείς εξασφαλίζουν καλύτερη διανομή των εισοδημάτων». Μ' άλλα λόγια, το μέγεθος του δημόσιου τομέα έχει ένα σαφή ταξικό χαρακτήρα.

Αναφερόμενοι και σε άλλες προγενέστερες μελέτες οι τέσσερις συντάκτες της έρευνας που παρουσιάζουμε διαπιστώνουν ότι «η συγκριτική ανάλυση διάφορων δεικτών υποδεικνύει ότι χώρες με μεγάλο δημόσιο τομέα είναι λιγότερο διεφθαρμένες, παρουσιάζουν λιγότερες γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, διαθέτουν καλύτερες παροχές δημόσιων αγαθών, αλλά επίσης και υψηλότερα ποσοστά φορολόγησης. Το πιο ενδιαφέρον αποτέλεσμα αυτών των συσχετίσεων είναι ότι κατά μέσο όρο οι διακυβερνήσεις με μεγάλο δημόσιο τομέα αποδίδουν καλύτερα (ακόμα και στα ζητήματα επιχειρηματικών ρυθμίσεων, γραφειοκρατικών καθυστερήσεων και ποιότητας στις υποδομές)».

Οι διαπιστώσεις αυτές της μελέτης μοιάζουν εντυπωσιακά με τα επιχειρήματα που επικαλείται ο πρωθυπουργός για να δικαιολογήσει τη συγκρότηση του νέου πολυπληθούς υπουργικού συμβουλίου. Μόνο που αυτά τα επιχειρήματα τα ξεχνούν τα στελέχη της κυβέρνησης όταν αναφέρονται στο σύνολο του κρατικού μηχανισμού και όχι μόνο στο επιτελείο του.

Η σχέση μεγέθους και αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα γίνεται περισσότερο κατανοητή όταν εξετάσει κανείς κάθε συγκεκριμένο κλάδο χωριστά. Ας περιοριστούμε στο παράδειγμα του πιο πολυπληθούς κλάδου, του χώρου δηλαδή της εκπαίδευσης, στον οποίο υπηρετούν πάνω από 125.000 άτομα (σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν πριν ακόμα συμπληρωθεί η απογραφή). Είναι σίγουρο ότι ο χώρος της εκπαίδευσης είναι το πρώτο θύμα της νέας πολιτικής. Η συρρίκνωσή του είναι δεδομένη, όπως δεδομένες είναι και οι βλαβερές συνέπειες της μείωσης του αριθμού των εκπαιδευτικών ή της αντικατάστασής τους σε μεγάλο βαθμό από «εποχικούς» ωρομίσθιους.

Σε μια από τις πρόσφατες έρευνές μας είχαμε διαπιστώσει ότι φέτος για πρώτη χρονιά καθυστερούσαν οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών για τα ΣΔΕ (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, βλ. «Σχολεία ενός κατώτερου Θεού», «Κυριακάτικη

Ελευθεροτυπία» 18.7.10). Το υπουργείο αντέδρασε και υποσχέθηκε ότι οι αποσπάσεις θα πραγματοποιηθούν πριν από την τελευταία εβδομάδα του Αυγούστου και απέδωσε σε «φήμες» κάθε άλλη σκέψη. Τελικά το ρεπορτάζ επιβεβαιώθηκε. Οι αποσπάσεις υπογράφηκαν μόλις την περασμένη Τρίτη αφού πρώτα εκατοντάδες ειδικευμένοι εκπαιδευτικοί υποχρεώθηκαν να παρουσιαστούν στα σχολεία όπου είχαν οργανικές θέσεις πριν αποσπαστούν στα ΣΔΕ. Το ίδιο συνέβη και με τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ο λόγος της καθυστέρησης ήταν να εμφανιστεί μια εικονική πληρότητα στα σχολεία με την παρουσία των αποσπασμένων στις οργανικές τους θέσεις. Βέβαια μόλις γίνουν οι αποσπάσεις η πλασματική αυτή εικόνα θα ανατραπεί, με αποτέλεσμα νέα και μεγαλύτερη αναστάτωση.

Μπορεί οι αλημνίες του υπουργείου να έσωσαν την εικόνα της πρώτης μέρας στα σχολεία, αλλά οι χειρισμοί αυτοί σε συνδυασμό με την επικείμενη αποχώρηση λόγω εσπευσμένης συνταξιοδότησης δασκάλων και καθηγητών θα προκαλέσει σοβαρά κενά. Τότε ίσως αναθεωρήσουν τις απόψεις τους και οι καλόπιστοι που έχουν πειστεί από το μύθο του υπερπληθυσμού των δημοσίων υπαλλήλων. Αλλά τότε ίσως να είναι αργά.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ / ios@enet.gr Ο «ΙΟΣ» ΣΤΟ INTERNET: <http://www.iospress.gr>.

Heinz Handler, Bertrand Koebel, Philipp Reiss, Margit Schratzenstaller

«The size and performance of public sector activities in Europe»

Συγκριτική μελέτη του μεγέθους και των επιδόσεων του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη. Τα αποτελέσματα για την Ελλάδα είναι εντελώς διαφορετικά από εκείνα που προβάλλονται κατά κόρον από τον ελληνικό τύπο.

La Porta, R., López-de-Silanes, F., Shleifer, A., Vishny, R.

«The quality of government» (Journal of Law, Economics, and Organization 15.1, 1999)

Η ποιότητα της διακυβέρνησης σε σχέση με το μέγεθος του δημόσιου τομέα.

Afonso, A., Schuknecht, L., Tanzi, V.

«Public sector efficiency: An international comparison» (European Central Bank. Working Paper 242, Ιούλιος 2003)

Συγκριτική μελέτη της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.

Τάκης Φωτόπουλος

«Ο μύθος του Δημοσίου ως του μεγάλου ασθενούς» («Ελευθεροτυπία», 13.8.10)

Ένα από τα ελάχιστα άρθρα στον ελληνικό τύπο που ανατρέπει τις βεβαιότητες της προπαγάνδας κατά του δημοσίου τομέα και των υπαλλήλων του.

Γιάννης Κιμπουρόπουλος

«Απογραφές με άρωμα... προγραφών» («Δρόμος της Αριστεράς», 8.8.10)

Μυστικά και ψέματα πίσω από τα στοιχεία για τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων, το μέγεθος του κράτους και τη δίψα της τρόικας για απολύσεις.

ΔΕΙΤΕ

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ / ios@enet.gr Ο «ΙΟΣ» ΣΤΟ INTERNET: <http://www.iospress.gr>.

«ΒΙΟΣ + πολιτεία» του Νίκου Περάκη (1987)

Η εξαιρετική σάτιρα των πρώτων χρόνων της πασοκικής «Αλλαγής» βασίζεται -μεταξύ άλλων- και στα στερεότυπα για τον δημόσιο τομέα.

© 2010 Χ.Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.